Lausunto
4.5.2026

Taina Vallander, johtaja
taina.vallander@sttk.fi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto TyV 5.5.2026 klo 12.15

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, HE 74/2026 vp

STTK:n keskeiset viestit:

- Esitykseen sisältyvä säästötavoite istuu huonosti yhteen sen muiden tavoitteiden kanssa, jotka lisäävät merkittävästi viranomaisten työmäärää sekä vastuita. Kotoutumiskoulutuksen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset ovat ristiriidassa myös työvoiman saatavuuden turvaamisen tavoitteen kanssa.
- STTK ei pidä tarkoituksenmukaisena, että kielen oppiminen tai suomalaiseen yhteiskuntaan perehtyminen tapahtuisi työpaikalla ja työn ohessa, vaan kielikoulutus ja yhteiskuntaorientaatio sekä työelämän pelisääntöjen opetus tulisi aina tehdä ohjatussa ympäristössä.
- STTK katsoo, että kotoutumiskoulutuksen tulisi olla pakollinen, maksuton ja yhdenvertaisesti saatavilla myös kaikille työperusteisesti Suomeen saapuville.
- STTK korostaa, että esityksen vaikutusarviointeihin, erityisesti taloudellisten sekä viranomaisvaikutusten osalta, sisältyy merkittäviä epävarmuustekijöitä riippuen esimerkiksi hakemusmääristä ja muista toimintaympäristön muutoksista.

Hallituksen esityksen tavoitteena on saavuttaa merkittäviä säästöjä ja lisätä kotoutumisen vaikuttavuutta. Esitys lisää kuitenkin viranomaisten työmäärää sekä vastuita. STTK katsoo, että esitykseen sisältyvä säästötavoite istuu huonosti sen muiden tavoitteiden kanssa, jotka linjaavat kotoutumisen perustuvan aiempaa selkeämmin kielen oppimiseen ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen.

Kotoutumiskoulutukseen kohdistuvat leikkaukset ovat lyhytnäköisiä. Ne eivät johda pitkäaikaisiin säästöihin, vaan siirtävät kustannuksia yhteiskunnan muihin järjestelmiin. Kotoutumiskoulutuksen rahoitukseen kohdistuvat leikkaukset ovat lisäksi voimakkaassa ristiriidassa työvoiman saatavuuden turvaamisen tavoitteen kanssa.

STTK ei pidä tarkoituksenmukaisena, että kielen oppiminen tai suomalaiseen yhteiskuntaan perehtyminen tapahtuisi ensisijaisesti työpaikalla ja työn ohessa, koska tyypillisesti se aiheuttaa muille työntekijöille lisääntyvää työkuormaa ja vastuuta myös uuden henkilön kielenoppimisesta ilman asianmukaista perehdytystä ja korvausta.

Suomeen aktiivisesti rekrytoitujen työntekijöiden heikko kotoutuminen ja puutteellinen kielitaito näkyvät työpaikoilla esimerkiksi heikompana työkykynä ja suurempana kuormituksena, suurempana perehdyttämisen tarpeena työntekijöille ja työnantajille sekä lisääntyvinä työ- tai potilasturvallisuusriskeinä.

Kielikoulutus ja yhteiskuntaorientaatio sekä työelämän pelisääntöjen opetus tulisi tehdä ohjatussa ympäristössä niin että koulutus tapahtuu työajalla ja työnantajan vastuulla.

Kotoutumiskoulutusta myös työperäisesti Suomeen saapuville

Tällä hetkellä kolmansista maista aktiivisesti rekrytoidut eivät kuulu kunnan järjestämien kotouttamispalvelujen ensisijaiseen kohderyhmään. Kuntien tarjoamat kotoutumispalvelut eivät siis lähtökohtaisesti palvele työperäisen rekrytoinnin kautta Suomeen saapuneita henkilöitä. Tämä asettaa heidät kotoutumisen suhteen eriarvoiseen asemaan verrattuna ensisijaisiin kohderyhmiin.

Kun kotoutumisen velvoittavuutta lisätään, tulee samalla varmistaa, että myös työperusteisesti Suomeen tulevilla on tosiasialliset mahdollisuudet osallistua kotoutumista edistäviin palveluihin. Velvoitteita ei voi lisätä tilanteessa, jossa tarjolla olevat palvelut eivät tavoita aktiivisen rekrytoinnin kohteena olevia työntekijöitä.

STTK katsoo, että kotoutumiskoulutuksen tulisi olla pakollinen, maksuton ja yhdenvertaisesti saatavilla kaikille työperusteisesti Suomeen saapuville. Muuten työntekijälle ei synny lain edellyttämiä riittäviä valmiuksia vastata omasta kotoutumisestaan.

EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta rekrytoidut työntekijät ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa työnantajasidonnaisuuden, kielitaidon puutteen sekä rajallisen sosiaalisen tuen vuoksi. Tämä tulisi huomioida lainsäädäntöhankkeissa.

Kotoutuminen, yhteiskuntaorientaatio sekä riittävä kielitaito tukevat työntekijöiden hyvinvointia, vahvistavat maahan tulevien asettumisen mahdollisuuksia sekä ehkäisevät ja vähentävät työperäistä hyväksikäyttöä.

STTK ry
sttk@sttk.fi
www.sttk.fi
Mikonkatu 8 A, 6. krs
00100 Helsinki